

Ulateig med bok om kupplan mot Quisling

■ **LESJA:** En fantastisk kup-plan mot Vidkunn Quisling og en skjebne fra krigens og etterkrigstidens Norge rulles opp i Egil Ulateigs bok som kommer på Aschehoug Forlag i høst.

Av Kristian Hosar

Det er historien om Roald R. Dysthe lesjingen forteller denne gang. I dag er Dysthe et ukjent navn for mange, før krigen var han en fremgangsrik forretningsmann.

Dobbeltspill

Under okkupasjonen greide han ved sitt spill å komme inn i de innerste NS-sirkler og fikk en fenomenal kontakt med de tyske makthaverne i Norge.

Dysthe var sønn av en vinhandler i Oslo og arbeidet før krigen med internasjonale forretninger. Han hadde bekjentskaper og innflytelse.

Dysthe kom hjem til Norge i 1939. Da krigen kom, bestemte han seg for å bli her og gjøre noe for Norge. Han kjente ikke Quisling og var heller ikke tyskvennlig. Han hadde kontakt med folk som mente minister-presidenten var en fare for Norge og ønsket å få ham vekk.

Dysthe hadde nær kontakt med ledende tyskere i Norge, Terboven, Fehlis, Rediess og Georg Wilhelm Müller - Goebels' mann i det høye nord - var noen av dem. Dysthe meldte seg inn i NS i 1940.

Lesjingen Egil Ulateig med bok om Roald Dysthe, en ukjent krigsskjebne.

Korrupsjon

Utover i krigen ble det stadig sterke korrupsjonsanklager mot innenriksminister Albert Hagelin. I 1943 satte Roald Dysthe offentlig fram anklagene mot ham.

Etter mye nøling nedsatte Quisling et utvalg til å gå gjennom påstanden. Det endte med full frifinnelse for Hagelin.

Dysthe utarbeidet en detaljert plan for å bli kvitt Quisling.

Under et besøk hos ham på Slottet, glemte imidlertid Dysthe igjen dokumentmappen på forværelset hos kansellisef Lundesgaard. Dermed ble kupplanene avslørt.

Quisling ville ha Dysthe dødsdømt. Hans tyske forbindelser grep imidlertid inn.

- Terboven forhindret at Dysthe ble henrettet, forteller Ulateig. Etter opphold på Bredtvedt, ble Dysthe plassert på Berg sammen med ordinære norske motstandsfolk.

Dysthe dømt

Etter krigen ble Dysthe likevel dømt for sitt NS-medlemskap. Han fikk seks års fengsel. Da saken endelig kom opp i lagmannsretten i 1950, ble han blankt frifunnet for anklagen om landsforræderi. Det oppsiktsvekkende var at aktor påsto frifinnelse.

Selv om Dysthe fikk en viss erstatning, var han en knekket mann, han emigrerte til Canada og har bodd der siden.

I boken fremkommer mye om tyskernes forhold til NS og Quisling. Ulateig bygger på omfattende arkivstudier, samtaler med gjenlevende aktører og ikke minst med samtaler med Dysthe selv.